

LBRIS

We know
books

Nyíró József
Az én népem

Editura KEDVENC Kiadó
Székelyudvarhely 2022
ISBN 978-606-9633-23-6

E mű részleteinek vagy teljes egészének közlése bármilyen médiában a kiadó írásbeli engedélye nélkül tilos és bűncselekmény a hatályban levő törvények szerint.

Reproducerea parțială sau integrală a ediției fără acordul editurii este interzisă și va fi pedepsită conform legilor în vigoare.

© Nyíró József jogutódai, 2022

Megrendelhető:

0744-505331

0744-611095

E-mail: kedvenckiado2012@gmail.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Nyíró, JÓZSEF

Az én népem / Nyíró József. - Odorheiu Secuiesc :
Kedvenc Kiadó, 2022

ISBN 978-606-9633-23-6

821.511.141

*Avégett vagyunk a földön,
hogy egymást megismerjük,
szeressük és ezáltal
boldoguljunk.*

A szél fújja a fenyők haját és borzolja a tollat a templom gerincére szállott varjún. A fekete, vedlett toronyban sejtelmesen sírnak az ércvirágok, a harangok. A templom hegyen van és őrzi a kicsi falut. Az apró székely házak némák, mint egymás mellé tett kicsi fehér koporsók.

Az új pap a cinteremből nézi a falut. Ma lesz a beiktatója. Lábai körül földbe fulladt sírkövek jelzik az egykori temetőt s a templom tövében, a csepegés alatt néhány apró, reves koponya-csontdarab sárgállik. Arasznyira se lehet léálni, hogy sírokat ne bolygasson meg az ember.

Háta megett az egyházi megzergeti a kulcsokat:

– Harangozhatok-e, tiszteletes úr?

A pap bólint és az egyházi a megőszült cserefaajtóhoz lép, kizárja és feldörget a toronyba. A vén torony kövei izzadtak a ködtől és sötét hajlataiban századok ígérete nyugszik. Gyermekek meztelen lábanyoma látszik a hiányos lépcsők finom porában és szédülten meginog a rozoga torony, mikor a nehéz harang elcsattan benne.

A harangszóra megrezzen a pap. Az úton állingáló fehérharisnyás székelyek is feltekintenek és komótosan beszélgetve elindulnak a templom felé. Asszonyok, leányok sietve öltöznek ünneplőbe és csakhamar megtelik az utca hímesruhájú fehérnépek színes csoportjával. A vasárnap tiszta illata árad mindenből.

A felseprett úton kocsik, szekerek zörögnek végig. A szomszéd papok jönnek. A székelyek az út szélére állva adnak helyet a fogatoknak.

– Nagy napunk lesz! – jegyzi meg Fejér Dávid, a volt bíró. Híreket hallanak, híreket mondanak. A falu izgalma növekszik. Esemény a népnek ez a mai nap.

– Az egész környék itt lesz! – újságolják és csakhamar feketélik az embertől a templom dombja.

A vendégek még mindig érkeznek. A papi ház udvara tele van autókkal, kocsikkal. A kapu tárva-nyitva. Az irodában palástosan beszélgetnek a papok. Nagytiszteletű Péterfi Tamás esperes úr megállapítja az ünnepség sorrendjét.

– Bevezető ének. Az imát Lőrinczy mondja, a beiktatást én végzem, utánam az új pap beszél.

A kántor kérdez valamit fontoskodva. Feketében van, kopott feketében. Gallérja csámpás és nagy, szalagnyakkendője színtelen, de öt gyermeke van, s Isten csudája, hogy ilyen jövedelem mellett napjában egyszer jóllakhatnak. Különben jó magyar ember.

Fut, siet hajadonfővel az emberek között, mettől már másodikat harangoztak. A tanítónőnek, ki az iskolás gyermekekkel sorfalat áll, gyors utasításokat ad és múló pillantást vetve a tömegre, felszuszog a kórusba, felrántja az orgona födelét és a szüette állványra kicsapja a vén zsolttáros könyvet. Idegesen végigrugdossa a félig néma pedálokat és térdeire merevített kezekkel, sovány ülepéroi kissé felbillenve lenéz a gyülekezetre.

Meg van elégedve a zsúfolt templommal.

– Húzódjatok hátrább! – riaszt rá a legényekre, kik behajlottak a rozoga orgonába.

A kórus ropog az embertestek súlya alatt. A legények feszesen állanak ragyogó fehér harisnyában, vikszolt csizmában, díszesen hírngett lájbiban és kicsattanó orcájukon süt a nap. Suttogás morajlik a templom boltívei alatt és szemek röpködnek mindenfelé.

A katedra, úrasztala, papiszék és a vendégek számára fenntartott padok ékesen fel vannak díszítve.

– A főszolgabíró is eljött – súgja a félrenéző kántornak Bencze

Jóska, aki híres hangú énekes és a kántor mellett a helye. Tényleg a primprétor lép be a jegyzővel, a csendőrőrmesterrel és az állami tanítóval. A bíró kalauzolja készségesen és töri a román szót:

– Poftiti domnilor!

A férfiak is bedübörögnek. Nehéz munkától súlyos testük alatt reccsognak a padok. Megviselt arcukról árad a becsület és a gond.

Komolyan veszik az Istent és az Isten is komolyan veszi őket. Rendíthetetlenül ülnek a helyükön. Kemények és nyugodtak, tapasztaltak és nem könnyen jönnek ki a sodrubból. Ülnek és várnak.

Aki várni tud, azé az élet. Az megmarad. Sziklaélet ez. Mindenkinek a szeme az ajtón.

A vendég papnék közt két kicsinyét kézenfogva vezetve jön az új papné. Törékeny, fiatal asszony.

– Be szép a lelkem! – motyogják a vénaszonyok.

– Tényleg szép! – kíséri mohó férfiszemmel a főbíró is. Fiatal, nőtlen, asszonyéhes ember a főbíró.

Titokban lesi az asszony minden mozdulatát, teste vonalait, ahogy leül a papné székébe és büszke szeméit meghordozza a templomban.

A papok bevonulása megzavarja.

Az esperes jobbán jön Botár Béla, az új pap. Magas, fiatal ember. Félfejjel kiválik társai közül, kik a falusi papok cseres arcával erőltetik a méltóságot és mezei munkától égett, fekete kezekkel emelik a kopott palástot.

Az orgona felzendül. A kántor kézzel-lábbal dolgozik.

A bevezető ének alatt Lőrinczy, az imamondó pap felemelkedik és fellépdel a katedrára. A nép hatalmas éneke kíséri útján. Az éneklő emberek káprázva harsogják a zsolttárt:

„Tebenned bízunk eleitől fogva”...

A tömeg belső izgalomban zengette a vén versek ritmusát. Nem az volt a fontos, hogy mit énekelnek, hanem hogy énekelhetnek gátlás nélkül. A nép kiélte magát általa.

Az imamondó Lőrinczy mereven állott a tömeg felett és a kálvinizmus ősi, erdélyi módszere szerint dalolni kezdte az imát. A nép áhítattal leste és sokáig emlegetni fogja Lőrinczyt a szép imáért.

Az esperes gyorsan végezte a beiktatást. Felolvasta a püspöki kinevezést és az új pap kezeire adta a nemes eklézsia gyülekezetét.

Mikor az új pap lépett a szószekre, egyetlen hosszú percig néma csend lett. Pap és nép nézték egymást. A pap egyszerre megérezte, hogy a szépen megírt, nagyhatásúnak szánt prédikáció színtelenné válik a zsebében. Ezek az emberek nem a Pál apostol „közönséges leveleidnek teológiáját várják, hanem biztatást, erőt, haldokló életük újra lábra segítését.

Felesége felmosolygott hozzá urára büszke biztatással, de ő elfordította fejét és hatalmas hangon szavalni kezdte a betanult beszédet. Az asszony boldog volt, mert látta, hogy a papok elismerően néznek egymásra. A nép a tudás erejétől leigázva, tájékozatlanul igyekszik követni gondolatait.

Csak a pap érzett csalódást. Szédülten támolygott le a katedréről.

– Nagyszerű volt, Béla! Nem fogsz te itt megvénülni, Béla! – dicsérték a kollégái.

Az orgona felujjongott és a nép kisodródott az ajtón. Kívül csoportokba szakadozott és bámúlt. A presbitérium tagjai fontoskodva húzódtak egymáshoz. Most lesz a tisztelgés. A primprétor cigarettára gyújtott.

– Baj lesz ezzel az emberrel! – vélte a jegyző.

A főbíró unottan vállat vont. Oda se figyelt a székelemek alázatos köszönésére. Az asszony járt az eszében.

– Szép az az asszony! – mormogta.

Egészen felújult, mikor a papné kicsinyeit vezetve kilépett a templomajtón.

Az urak egymásra hunyorítottak.

– Szerencse, hogy nem az én feleségem! – tréfált a vén igazgató, de a primprétor hallatlanná tette.

– Nem megyünk? – kérdezte a jegyző, mikor látta, hogy a presbitérium készülődik.

A főbíró eldobta a cigarettát és megindult.

– Légy készen, Nicola! – szólt oda az autóval várakozó sofőrjének és belépett a paplak kapuján.

A papok túlzott udvariassággal fogadták.

– Domnu Primprétor! – fordította románra az esperes a szót.

Az új papnak jólesett, mikor a főbíró magyarul válaszolt.

– Isten hozta közénk, tiszteletes úr! Érezze itthon magát nálunk!

– Köszönöm, főbíró úr!

Az esperes örvendett, hogy jó volt a kölcsönös benyomás és mint egyházi házigazda nagy, vidéki gesztusokkal végezte tovább a bemutatást.

Az új pap alig várta, hogy a cécónak vége legyen. Kínos volt ez az örökös kisebbségi diplomácia, sem többet, sem kevesebbet nem mondani, mint amennyit az egyház és a magyarság érdekei megkívánnak. Közben arra gondolt, hogy a nép odakinn eloszlik és mindenki hazamegy a maga külön sorsába, nyomorúságába.

Az urak megélenkültek, mikor a tisztelgések után kedvesen mosolyogva megjelent a papné, konyakot és cigarettát kínált. A papok nehézkes bókokat mondtak.

– Minden héten itt leszek vizitáción! – lelkesedett a vén esperes. Erre azt illett mondani, hogy: „Szívesen látunk bátyám!”

– Vénasszony vagyok én már! – pirult kedvesen a papné.

– Annál jobban talál hozzám! – rántotta fel őszes bajszát a nagytisztelendő úr. – Na, de induljunk, vár a bankett! – vezényelt.

A papok lekapcsolták a palástjukat és összeszedték a papnékat.

A kapu előtt a primprétor felajánlotta az autóját az új papnénak.

– Parancsoljon, nagyságos asszony! – és már ki is nyitotta az autóajtóját.

Az asszonynak ideje sem maradt szabadkozni. Csak mikor az esperesnével beültek, akkor jutott eszébe, hogy milyen különösek voltak a főbíró szemei... Különben előzékeny, kedves úri ember. Az esperesné szintén dicsérte.

– Nem panaszkodhatunk ellene. Szereti a magyarokat és ezt a románok rossznéven is veszik tőle. Különben nőtlen ember... A papné arra gondolt, hogy mégse kellett volna felünie az autójára.

– Az uram érdekei úgy kívánják, hogy barátságban legyünk vele – nyugodott meg.

Pillanatok alatt ott voltak a Vigadó előtt.

A papok feketeruhás csoportja is tekintélyesen közeledett, mintha a templom gerincéről leszállott, előreálló hasú csókák jönnének lefelé az úton.

Az ünneplés utómámora elmúlt. Csak most vette észre a pap, hogy milyen egyedül van ebben a havasok árnyékában fekvő, különvilágú kis faluban, hol minden út megszűnik a hegyek között. A papi ház úgy volt építve, hogy ablakával szembenéztek híveinek apró ablakai és mindennap látta, hogy mikor gyúl ki és mikor alszik ki bennük a fény. Izgatta az élet, ami mögöttük folyik, de érezte, hogy nincs közössége vele. Az emberek tisztelték, kedvesen elbeszélgettek vele, de nem nyíltak meg előtte. Tudta, hogy a szegény, magárahagyatott népnek senkije sincs, ő pedig azért jött, hogy mindenük legyen, de már az első napokban látta, hogy nincs kire támaszkodnia. nincs munkatársa. Az öreg kántor tani tón kívül intelligens magyar ember csak Mester Miklós volt, a Magyarországon végzett fiatal orvos, aki nem tudta nosztrifikáltatni a diplomáját és esztendőik óta meghasonlott lélekkel itthon ült özvegy édesanyja nyakán, ki maga is alig élhet. Meglévő ruhái romjait hordja, nem iszik, mert nincs miből, nem olvas, mert nincs mit, otthon ül, mert nincs hová mennie. Szégyenletében még a pap látogatása előtt is megszökött.

Mester Miklóson kívül ott volna még az öreg méltóságos úr – ahogy a nép nevezi a főgondnoka, de már az első látogatásnál belátta, hogy reá sem számíthat. Szomorúbb élménye kevés volt az életben. A falu mögött vedlett, hasadt falú, ősi udvarházban lakott a vén Bartha. Valaha anekdotázó, jó kedélyű, nagy tréfacsináló úr volt, de az utóbbi időben erősen megrokkant. Birtoka nagy részét kisajátították, súlyos adósságokba is keveredett és teljesen elvesztette a talajt a lába alól.

A pap alig bírt átlábolni az öligérő burjánon, ami a háza táját ellepte. Az öreg méltóságos úr azonban magyaros vendégszeretettel fogadta.

– Parancsolj bejebb, papom! Örvendek, hogy végre én is eszedbe jutottam!... Nem oda, kérek, ide ülj!... Mit iszol? Egy pohárka jó fenyővizet, vagy kezdjük mindjárt borral...

A poros saroktékából már szedi is elő a poharakat, üveget.

– Ebből úgy látszik kifogyott – tartja a napfény felé az üveget –, de mindjárt hozok!

Míg odajár, a pap körül néz az udvaron csak úgy futólag az ámbitusról. Rom, rom mindenütt. A csűr előrerozkant s az istállókból alig maradt valami. Az udvaron a csalán között csorba kutya húzódik tova morogva. Innen lehet látni, hogy a kertben is elvadult minden. Bozontos, kivénült gyümölcsfák, tele vízajtá sokkal, egyik-másikon rothadt madárfészek. Kerítésnek híre-pora sincs. Itt-ott néhány görbe, reves sasfa áll ki a földből, mint fekete, odvas fogak a halott szájából. A kerten túl pár hold gabonavetés, közte madárijesztő, melyen rongyos cigánygatya lóg.

– Tán a vagyonomat irigyled? – tréfál keserűen a visszatérő öregember.

A pap azt se tudja, hogy mit feleljen rá.

– Olyan ez már, mint a vénasszony – legyint a méltóságos úr. – Hátul mutat, elől untat!

Sűrűre rántja fehéredő szemöldökeit:

– Kinek, minek törjem magamat?... Nem érdemes!... Hallottad, hogy mi történt velem? – csattant fel mérgesen. – Végleg a torkomra tették a kést. Már ami megmaradt, az sem az enyémm!

Tudod-e, mit jelent, hogy ez a föld, mely több mint ötszáz esztendeje a Bartháké volt, már nincs?... Végel!... Annyi se maradt, ahová eltemessenek!... Az utolsó pohár bort kiloccsintom rá és eltűnök, mintha a világon se lettem volna... Érted, mi ez?...

– Szomorú! – hebegi a pap udvariasan, de maga is megdöbben, hogy mennyire meggyőződés nélkül mondotta. Hiába! Nem tudott hazudni magának és nem érzett semmi életközösséget ezzel az emberrel. Valahogy úgy látta ezt a vén embert, mintha nem is élő ember, hanem az öreg kúria hazajáró kísértete volna. Egy régi világ kísértete, aki nem találja helyét és nem is fog megnyugodni tudni soha.

– Talán a kor teszi – igyekezett magában védeni az öreg főgondnokot – vagy talán én vagyok fiatal és azért nem értem meg őt!... Pe-

dig a részletekben igaza van. Mi az oka, hogy mégse bírok felmelegedni iránta és minél hamarabb szeretnék elmenni innen?... Egyetlen, amit érzek iránta, valami homályos részvétféle, hogy mégis kár érte. Derék, tisztességes, becsületes öreg méltóságos úr. Semmi több. Es ez ma nem elég. Apja kellett volna hogy legyen a népnek és az volt a baj, hogy a „parasztok” jöttek el hozzá, de ő sohasem ereszkedett le a „parasztokhoz”.

Egy óra múlva a rövidebb úton, a kúria fölött emelkedő hegyen át indult hazafelé. Kis virágos ösvény vezetett fel a hegygerince. Fáradt, kimerült volt ő is. A tetőn megállóit szusszanni és még egyszer visszanezített.

Feketén, elhagyottan állott magában a csüggedt, vén ház. Az öregembert már nem látta sehhol.

Aztán a ház is lassan távolodott, minden lépéssel fogyott, mintha öreg, rozoga koporsót eresztenének a sírba.

Végül az is eltűnt egészen.

Talán nem is ház volt... Talán egy világ volt...

Otthon az egyházi várta és visszatérítette a valóságos életbe.

– Holnap aratni kéne, tiszteletes úr!... Egy percet sem szabad várni a búzával!

Egészen megújult az aratás hírére. Milyen régen volt, mikor aratást látott!... Aratni! Istenem, milyen édes ez a szó!...

Az egyházi ügyet se vetett a pap hangulatára. Ott hadd gyermekeskedjék! Megígérte, hogy aratókról gondoskodik. A tiszteletes úr azonban jókor reggel legyen készen, mert már hajnalosan indulnak.

Boldog volt egész este. A felesége vele örült. Ő is mindenképpen ki akart menni a mezőre. Alig tudta lebeszélni róla az ura, ki alig várta, hogy világosodjék. Izgatottságában jóformán aludni se tudott.

Mihelyt pitemallott, az aratók már ott is voltak.

Négy asszony és két férfi.

Vállukon a kígyófogú sarló belemar a rossz gúnyákba. Jani János a

nyakán átveti a púposra tömött szürke condratarisznyát, kézbe veszi a csienes köröndi korsót és azt mondja:

– Mehetünk!

A pap is azt mondja:

– Indulhatunk!

A magas üstökű székely házak még előrehajolva bóbiskolnak. Olyan szűk az utca, hogy majdnem összekoccantják a homlokukat. A köd még fehéren fekszik a tetőkön és hűvös harmat hull az ember arcába. Fejüket azonban még nyomja a fáradt álom és csak a testük mozog a tegnapi fáradságtól zsibongva, a lelkük még alszik.

A falu utolsó házain túl tompa aranyfény dereng. Láng nélküli, megfagyott tűztenger. Az a búzahatár. Mögötte a hegyek úgy magaslanak, mintha vad pásztorok aranynyáját hajtanának be a faluba.

A pap és az aratók önkénytelen megtorpannak a nagyfejű, fáradt kalászkok előtt és megemelik fővegüket. A feketelábú asszonyok áhitatosan imára kulcsolják kezüket, majd némán lehányják magukról a réklit, szoknyát, fölösleges ruhát a vackorfa alatt. Egy szál ingben, pendelyben hirtelen kiegyenesednek, szemükben tűz villan, mellük kifeeszül, a barna testek megkeményednek, térdükre rávetődik az érett búza fénye, sariós kezük pár tétova próbavágást tesz a levegőben, nesztelenül felfejlődnek a sárga tábia mellett és hirtelen nekidőlnek a kalászrengetegnek.

Markukban ropogni kezd a szár.

– Végre, hogy ezt is megérhettük! – sóhajt a pap elégedetten. Minden arc derült, mert nagy az áldás. Idejét se tudják, hogy ilyen gyönyörű gabona lett volna a határon. Szálas embernek is mellig ér a búza. Termett, tiszta és súlyos. Araszos a kalász, nyolcsoros, emeletes palota mindenik. Minden Krisztus-színű szem telten dől ki finom pelyablakán és a szár átlátszó, mint az üveg, makulátlan, széptérdű szűz mindenik. Szeretné az ember külön megcsókolni mindeniket.

A nap is dereng. Az is siet, hogy még egyszer lássa gyermekeit, mielőtt végleg lehanyatlanának.